

Statsrådets principbeslut om främjande av psykisk hälsa

Social- och hälsovårdsministeriet har under 2024 berett ett principbeslut om främjande av psykisk hälsa. Bakgrunden till principbeslutet är skrivningen i statsminister Orpos regeringsprogram: *Arbetet för att genomföra åtgärderna i strategin för mental hälsa 2020–2030 fortsätter som en del av regeringens åtgärder för den mentala hälsan. Genomförandet av programmet för suicidprevention fortsätter.*

Bakgrund

Den nationella strategin för psykisk hälsa 2020–2030 säkerställer att politiken inom området psykisk hälsa är kontinuerlig och målinriktad och hålls uppdaterad. Som stöd för strategin fastställer varje regering prioriteringar för politiken inom området psykisk hälsa samt metoder och verktyg för genomförande under regeringsperioden. Principbeslutet är också en del av genomförandet av strategin för psykisk hälsa och programmet för självmordsprevention, som ingår i strategin. I november 2023 godkände social- och hälsovårdsminister Juuso och socialskyddsminister Grahn-Laasonen beredningen av principbeslutet om främjande av psykisk hälsa i anslutning till planen för genomförandet av strategin för psykisk hälsa. För beredningen och uppföljningen av genomförandet tillsattes ministeriernas förvaltningsövergripande samarbetsgrupp enligt strategin för psykisk hälsa för perioden 2023–2027. Samarbetsgruppen leds av social- och hälsovårdsministeriet och gruppen består av representanter för olika ministerier samt permanenta sakkunniga från Arbetshälsoinstitutet, Institutet för hälsa och välfärd och social- och hälsovårdsministeriet. I gruppens arbete deltog sakkunnigmedlemmar från finansministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet samt försvarsministeriet. Principbeslutet har beretts i ett omfattande förvaltningsövergripande samarbete med olika förvaltningsområden, forskningsinstitut och organisationer samt andra intressentgrupper.

Sammanfattning

I den nationella strategin för psykisk hälsa beskrivs riktlinjerna för psykisk hälsa och deras innehållsmässiga mål samt målen för självmordsprevention fram till 2030. Riktlinjerna är psykisk hälsa som en resurs, hur barns och ungas psykiska hälsa byggs upp i vardagen, rätt till psykisk hälsa, omfattande tjänster enligt människors behov och gott ledarskap i psykisk hälsa. Strukturen för principbeslutet utgörs av de fyra riktlinjerna i strategin för psykisk hälsa och riktlinjerna för mentalvårdstjänster till den del som den är förknippad med samarbete mellan olika förvaltningsområden samt med målhelheten i programmet för självmordsprevention. Principbeslutets perspektiv är att främja den psykiska hälsan. Främjandet av psykisk hälsa innebär olika aktiviteter och åtgärder som stärker människors resurser och som hjälper till att handla i vardagen, när det sker förändringar i vardagen och i olika kriser. En betydande del av främjandet av psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande sker utanför social- och hälsovården.

I principbeslutet listas under ovan nämnda målhelheter förvaltningsövergripande åtgärder för 2024–2027 för främjande av psykisk hälsa som olika ministerier ansvarar för och som sträcker sig över sektorerna. Utöver varje åtgärdshelhet beskrivs i principbeslutet några mål på längre sikt. Den psykiska hälsan och det psykiska välbefinnandet kan medvetet stärkas genom samarbete mellan olika förvaltningsområden i samhället och genom konkreta åtgärder, till exempel att stärka befolkningens kunskaper om psykisk hälsa, stödja föräldraskapet, säkerställa en tillräcklig utkomst, stödja familjer och parrelationer, arbeta mot

mobbing och diskriminering, förebygga ensamhet, skapa hobby-, motions-, konst- och kulturmöjligheter för alla, främja arbetshälsan och sörja för en trygg livs- och uppväxtmiljö.

I principbeslutet framförs att psykisk hälsa är hörnstenen i all hälsa och välmående och att ansvaret för åtgärder som främjar den psykiska hälsan och förebyggandet av problem hör till alla samhällsaktörer och olika förvaltningsområden samt deras olika nivåer. Som stöd för långsiktig utveckling, konkreta och effektiva åtgärder och utbildning behövs aktuell forskningsinformation om bland annat befolkningens och olika åldersgruppers psykiska hälsa och psykiska välbefinnande, självdestruktivitet och dess bakgrunds- och riskfaktorer, psykiska symtom och orsaker till psykisk belastning i människors vardag, familjelivet, skolan, studierna och arbetslivet samt om användningen och tillgången till mentalvårds-, missbrukar- och beroendetjänster.

Bilagorna till principbeslutet innehåller information som stöder innehållet i principbeslutet. I de olika ministeriernas strategier och program syns psykisk hälsa och främjandet av den. Perspektivet är ofta förvaltningsövergripande och förebygger problem. Vissa av dessa strategier och program förklaras i bilaga 1. Utöver åtgärderna för att främja psykisk hälsa innehåller regeringsprogrammet flera skrivningar och åtgärder i anslutning till genomförandet av strategin för psykisk hälsa, såsom åtgärder för att utveckla mentalvårds-, missbrukar- och beroendetjänsterna. Dessa beskrivs i bilaga 2.

Enligt principbeslutet förutsätter ett förvaltningsövergripande och sektoröverskridande främjande av den psykiska hälsan ett omfattande och systematiskt samarbete och åtgärder mellan olika ministerier och andra aktörer samt uppföljning av åtgärderna och konsekvensbedömning. För genomförandet av principbeslutet utarbetas en separat genomförandeplan med beskrivningar av de ansvariga instanserna och samarbetsparterna för olika åtgärder samt av mätare för uppföljning och bedömning. Som stöd för det konkreta arbetet kommer man att utse en branschöverskridande styrnings- och arbetsgrupp med representanter från medborgarorganisationer, forskningsinstitut och andra intressentgrupper. Ministeriernas förvaltningsövergripande arbetsgrupp enligt strategin för psykisk hälsa fortsätter med den nuvarande sammansättningen att styra det förvaltningsövergripande mentalvårdsarbetet och politiken inom området psykisk hälsa, inklusive åtgärderna för att förebygga självmord, samt ansvarar för uppföljningen och rapporteringen av effekterna av åtgärderna i principbeslutet under denna regeringsperiod.